

Prešov, 07. 03. 2024

Meno kandidáta habilitačnej práce:	Dr Roman Gawrych, PhD.
Meno oponenta:	prof. Kamil Kardis, PhD.
Pracovisko oponenta:	Prešovská univerzita v Prešove
Názov habilitačnej práce:	Czynniki motywujące uczniów do uczenia się
Študijný odbor:	Odborová didaktika

OPONENTSKÝ POSUDOK

habilitačnej práce v súlade s §5 ods. 8 vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 246/2019 Vyhl. Č. 246/2019 Z.z. o postupe získavania vedecko-pedagogických titulov a umelecko-pedagogických titulov docent a profesor a Kritérii na získanie vedecko-pedagogického titulu profesor.

Aktuálnosť zvolenej témy

Recenzovaná habilitačná práca si kladie za cieľ analyzovať a identifikovať kľúčové faktory, ktoré motivujú študentov k učeniu sa, s osobitným zameraním na rôzne typy vzdelávacích prostredí a vekové kategórie študentov. Práca sa snaží ponúknuť hlboký pohľad na to, ako rôzne motivácie ovplyvňujú učebný proces a ako môžu byť tieto poznatky aplikované v praxi s cieľom zvýšiť efektívnosť vzdelávania.

Aktuálnosť predkladanej témy vyplýva z kontextu doby, v ktorej žijeme. Výskum motivácie študentov k učeniu priamo rezonuje s potrebou ešte viac zohľadňovať individuálne potreby študentov, inovovať pedagogické prístupy a zvyšovať efektívnosť vzdelávacích systémov v čase rýchleho technologického rozvoja a sociálnych zmien. V súčasnosti, keď sa vzdelávanie čoraz viac presúva do digitálneho priestoru, a študenti sú vystavení mnohým vonkajším rozptyľujúcim faktorom, pochopenie a aplikácia efektívnych motivačných stratégií sa stávajú kľúčovými pre udržanie angažovanosti a úspešnosti v učebnom procese. Okrem toho, význam tejto témy sa odzrkadľuje v neustále sa meniacich požiadavkách pracovného trhu, kde sú adaptabilita, celoživotné učenie a soft skills považované za nevyhnutné kompetencie pre úspech. V tomto kontexte sa zvyšuje dôležitosť rozvoja vlastnej motivácie študentov a schopnosti učiť sa efektívne a nezávisle. Habilitačná práca dr. Gawrycha prináša do tejto diskusie dôležitý príspevok tým, že poskytuje hlboký pohľad na faktory motivujúce študentov a navrhuje konkrétne stratégie pre pedagógov a politikov. Tým sa stáva nielen relevantnou pre súčasných pedagógov, študentov a rodičov, ale aj pre tvorcov vzdelávacej

politiky, ktorí hľadajú efektívne spôsoby, ako reagovať na meniace sa vzdelávacie potreby a výzvy. Vzhľadom na význam udržateľného rozvoja vzdelávacích systémov a potrebu zabezpečiť, aby vzdelávanie bolo prístupné, inkluzívne a efektívne pre všetkých, téma monografie je nielen aktuálna, ale aj nevyhnutná pre budúcnosť vzdelávania.

Splnenie sledovaného cieľa

Východiskovým bodom recenzovanej habilitačnej práce je teoretická časť, v ktorej autor predkladá konceptualizáciu a deskripciu teoretických východísk motivácie k učeniu sa, založenú na prehľade existujúcich teórií a výskumov v tejto oblasti. Táto teoretická časť habilitačnej práce poskytuje pevný základ pre empirickú časť práce, v ktorej autor aplikuje teoretické poznatky na analýzu motivácie v konkrétnych vzdelávacích kontextoch. Konceptualizácia a deskripcia teoretických východísk tak slúži nielen ako prehľad existujúcej literatúry, ale aj ako východiskový bod pre identifikáciu výskumných otázok a metodologických prístupov v empirickej časti práce. Celkovo teoretická časť habilitačnej práce ukazuje na dôležitosť pochopenia širokej škály faktorov ovplyvňujúcich motiváciu k učeniu sa a zdôrazňuje potrebu pokračujúceho výskumu v tejto dynamicky sa vyvíjajúcej oblasti. Autor predkladanej habilitačnej práce už od začiatku preukazuje svoju kompetentnosť a odbornosť v oblasti pedagogiky a didaktiky; svoju analýzu opiera o sekundárne dáta a odbornú pramennú literatúru.

Následne sú precízne uvedené hlavné výskumné otázky, ktoré smerujú k identifikácii a pochopeniu faktorov ovplyvňujúcich motiváciu študentov k učeniu sa. Autor sa zameriava na analýzu rôznych dimenzií motivácie, vrátane vnútornej a vonkajšej motivácie, vplyvu sociálneho a rodinného prostredia, ako aj na úlohu pedagogických prístupov a školského prostredia. Táto časť práce teda stanovuje základné konceptuálne rámce a definuje kľúčové pojmy, ktoré sú esenciálne pre pochopenie komplexnej povahy motivácie k učeniu.

Po teoretickej konceptualizácii a deskripcii nasleduje metodologická časť, v ktorej autor detailne opisuje navrhnuté metodologické postupy pre empirické skúmanie stanovených výskumných otázok. V tejto časti sú presne uvedené výskumné metódy, vzorka respondentov, nástroje na zber dát a analytické techniky, ktoré boli použité na získanie a interpretáciu dát. Dôraz je kladený na metodologickú rigoróznosť a relevanciu výberu metód vzhľadom na ciele výskumu. Následne v empirickej časti autor prezentuje získané výsledky, ktoré sú systematizovane analyzované a interpretované s ohľadom na stanovené výskumné otázky. V tejto časti sú predstavené kľúčové zistenia týkajúce sa faktorov motivujúcich študentov k učeniu sa, ako sú vnímané týmito študentmi a aký majú dopad na ich učebný proces. Autor sa

venuje aj porovnaniu zistení s existujúcimi teoretickými modelmi a výskumom v danej oblasti, čím prispieva k hlbšiemu porozumeniu študovanej problematiky.

V záverečnej časti habilitačnej práce sú formulované konkrétne odporúčania pre pedagogickú prax a politiku v oblasti vzdelávania. Tieto odporúčania sú založené na výsledkoch výskumu a majú za cieľ poskytnúť učiteľom, školám a tvorcom politik efektívne stratégie na zlepšenie motivácie študentov k učeniu sa. Autor tiež poukazuje na obmedzenia svojho výskumu a navrhuje možné smerovania pre ďalší výskum v tejto oblasti.

Preto konštatujem, že hlavný cieľ práce zostal naplnený. Rovnako sú zachované aj parciálne ciele, pomocou ktorých autor v práci analyzuje hlavný výskumný problém, a ktoré sú zároveň kritériom pre logické a vnútorne nadväzné delenie kapitol a podkapitol predkladanej habilitačnej práce. Celková štruktúra habilitačnej práce a spôsob, akým autor prechádza od teoretickej konceptualizácie cez metodologické postupy až po empirické zistenia a praktické odporúčania, poskytuje čitateľovi komplexný pohľad na problematiku motivácie študentov k učeniu sa a predstavuje cenný príspevok k pedagogickej vede.

Taktiež názov práce korešponduje s jej obsahom, zvolená téma je aktuálna. Čo sa týka metodologického postupu, je zvolený správne, vzhľadom na metodologický status a charakter práce. Každá kapitola obsahuje krátky úvod, sú predstavené hlavné línie a problematika danej kapitoly, ako aj zhrnutie analyzovanej problematiky, čo uľahčuje orientáciu a prehľadnosť práce.

Nové poznatky (prínos vedy)

Najväčším prínosom predloženej habilitačnej práce je metodologická schéma, použitá autorom v jednotlivých kapitolách, sledujúca realizáciu hlavného cieľa práce:

- konceptualizácia základných pojmov a teoretické východiská problematiky;
- sociálna diagnostika s poukázaním na aktuálny stav a kondíciu vzdelávacieho procesu na základe primárnych a sekundárnych empirických dát; autor zrealizoval vlastný výskum;

- identifikácia determinantov a faktorov, ktoré brania dostatočnej integrácii teórie a praxe: Medzi existujúcimi teóriami motivácie a ich praktickou aplikáciou v učebných plánoch a stratégiách často panuje rozpor. Potreba premostiť túto medzeru je kľúčová, aby sa teoretické poznatky mohli efektívne využívať na podporu motivácie študentov.

- návrh riešení pre prax, ktoré majú prispieť k optimálnemu zlepšeniu predmetnej oblasti. Nedostatočná príprava učiteľov v oblasti motivácie a jej stratégií môže viesť k neefektívnym pokusom o motivovanie študentov. Profesionálny rozvoj v tejto oblasti je nevyhnutný pre zvyšovanie schopností učiteľov efektívne motivovať študentov.

Vysoko oceňujem a chcel by som vyzdvihnúť autorom sformulované konkrétne odporúčania, ktoré sú obsiahnuté v záverečnej časti recenzovanej práce. Práca má významné praktické dôsledky, naznačujúc učiteľom, ktoré stratégie môžu byť najefektívnejšie pri motivovaní študentov. Okrem toho poukazuje na potrebu zohľadňovania individuálnych potrieb študentov v edukačnom procese, čo môže byť inšpiráciou pre tvorcov vzdelávacej politiky smerom k personalizovanejšiemu prístupu k vyučovaniu a učeniu.

Metodologická a metodická stránka práce

Práca má charakter teoreticko-empirický. Pri spracovaní predkladanej habilitačnej práce bol použitý nasledovný metodologický postup: vymedzenie výskumného problému; štúdium a analýza literatúry; preskúmanie doterajších faktografických údajov a teórií z oblasti analyzovanej problematiky, s dôrazom na aktuálny stav poznania, syntéza a formulácia teoretických záverov. Empirická časť práce sa opierala o solídny výskum, ktorý verifikoval teoretické východiská. Systematizácia dát, ako aj ich usporiadane podľa prijatého metodologického kľúča, umožnila verifikáciu podstatných elementov problematiky a overenie skúmanej skutočnosti. Výskum mal charakter monografickej empirie, pretože po formálnej stránke bol lokalizovaný vo výskumnej inštitúcii. Autor preukázal výsledky nielen na úrovni opisu a kvantifikácii zjavných prvkov, ale aj interpretačné a vysvetľujúce závery na základe korelácie premenných. Monografia je založená na pevnej metodológii výskumu, ktorá zahŕňa prehľad literatúry a empirické výskumy realizované medzi študentmi a učiteľmi. Autor používa kvantitatívne a kvalitatívne metódy, čo umožňuje komplexný prístup k téme. Zvlášť cenné je použitie dotazníkov a rozhovorov, ktoré poskytujú priame informácie o percepcii motivácie k učeniu zo strany študentov a o motivačných stratégiách používaných učiteľmi. Dr. Gawrych poukazuje na to, že motivácia študentov k učeniu sa je zložitá a viacaspektová, zahŕňajúca vnútornú aj vonkajšiu motiváciu. Autor zistil, že efektivita motivačných stratégií závisí od individuálnych charakteristík študenta, jeho rodinného a školského prostredia, ako aj od vyučovacích metód používaných učiteľmi. Výsledky práce ukazujú, že povzbudzovanie k samostatnosti, pozitívne posilňovanie a budovanie vzťahov založených na rešpekte a porozumení sú kľúčové pre zvýšenie študentskej motivácie.

Formálna stránka práce

Po stránke grafickej a estetickej je práca kvalitne spracovaná, je úhľadná a prehľadná. Po formálnej stránke spĺňa požiadavky kladené na takýto druh prác. Vzhľadom na použité bibliografické pramene je jazyk práce odborný, vedecký, autor používa odbornú terminológiu,

pričom jeho štýl je prístupný aj širokej verejnosti. Čo sa týka jasnosti výpovedí, formulácií výsledkov a analýz, práca spĺňa kladené požiadavky. Text má logickú štruktúru. Jazyk a štýl je komunikatívny, charakterizuje ho stručnosť a plynulosť, bez zbytočných kompilácií a vsuviek.

OTÁZKY DO DISKUSIE

Myslíte si, že súčasné vzdelávacie systémy a politiky dostatočne adresujú potreby motivácie študentov? Ak nie, aké zmeny by ste navrhli?

Ako by mohli byť vaše zistenia aplikované v praxi učiteľmi a školami na zlepšenie motivácie študentov? Máte príklady konkrétnych intervencií alebo programov, ktoré by mohli byť založené na vašich výskumoch?

ZÁVEREČNÉ HODNOTENIE

Predkladaná práca zodpovedá požiadavkám kladeným na napísanie habilitačnej práce. Monografia poskytuje komplexnú analýzu faktorov ovplyvňujúcich motiváciu študentov k učeniu sa. Autor úspešne integruje teoretické koncepty s výsledkami vlastných empirických výskumov, čím zabezpečuje hĺbkové pochopenie problematiky. Práca je založená na pevných metodologických základoch a prispieva k lepšiemu porozumeniu dynamiky motivácie v edukačnom procese. Preto, habilitačnú prácu: Czynniki motywujące uczniów do uczenia się, habilitanta Dr Romana Gawrycha, odporúčam prijať na obhajobu a po úspešnej obhajobe odporúčam autorovi udeliť vedecko-pedagogický titul „docent“ v odbore habilitačného a inauguračného konania Odborová didaktika.

Kamil Kardis